

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintrulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
assemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 11.

— Sibiu, Mercuri 4/16 Februaru. —

1881.

Kossuthiana.

(Urmare si fine.)

Proclamatiunea lui Bem.

Kossuth recomendase generalului Bem, precum
am vedutu, că se strabata prin secuime in Mol-
dov'a, spre a face acolo de lucru trupelor rusesci,
care ocupasera inca din a. 1848 ambele tieri ro-
manesci. Totu Kossuth dice lui Bem, se se folo-
sésca de Balcescu si Boliacu, se faca unu batalionu
romanescu, pe care se'lu dea inainte in gur'a
tunurilor muscalesci; ii dà si óresicare idei pentru
o proclamatiune destinata a o adresa „càtra
poporulu valachu“.

Dica cine câte va voi, dara istori'a totu se
repete, numai càtu ómenii trecu pe langa ea, că
si cum trecu pre langa nisce muri vechi, cu cari
li s'au dedatu ochii.

Astadi érase se emitu, in Romani'a, càtra
romani, din doue parti, proclamatiuni respiratorie
de buna vecinatate, de interese comune, de amicitia
chiaru. Partid'a rusesca dela Jasi stà se se topésca
de dragostea rusesca, că c'er'a de faci'a focului,
si spre a'si marturisi dragostea sa la lumea
tóta, a reinviatu cunoscutulu seu organu „Demo-
crati'a nationala (lucus a non lucendo). In Bucu-
resci „Jun'a drepta“ afla, că pe lumea acésta
protectiune mai caldurósa, simpathii mai farmeca-
torie nu potu se existe, decâtu sunt cele austriace
si cele unguresci pentru natiunea romanésca si
pentru statulu romanescu. Cá recompensa pentru
atàta dragoste de vecini buni, dela statulu Romaniei
nu se cere nici-unu sacrificiu, nimicu ce se'lu coste
sau bani, sau expeditiuni bellice, decâtu unu lucru
micu de totu, o bagatela, cum se dice in limb'a
moderna: se'si inchida ochii, că se nu védia ni-
micirea totala a elementului romanescu din tierile
austro-unguresci si se nu audia vaietele aceluia,
nici pre càtu audisera senatorii Romei racnete
celoru patru mii de condamnatu pusi de dictatorulu
Lucius Cornelius Sulla, că se se injunghia unii
pe altii in nemidulocit'a vecinatate a capitolului.
Mai departe este numai tréb'a lui Bismark, cum
se inpartia rolele intre austriaci, unguri si romani
asia, că se'i viie Germaniei si natiunei germane

preste totu càtu se pôte mai bine la socotéla, cu
ocasiunea unei imparteli noue de tieri.

De altumentrea nici conditiunile cabinetului
de St. Petersburg nu sunt de refusat. Ce dicu
adeptii lui Gorciacof? Voi valachii ne vorbiati
odinióra multe si merunte despre unu imperiu va-
lachu din vechime. Éca minunat'a ocaziune de a
ve prinde visulu cu man'a, pe langa nesce condi-
tiuni de nu se pôte mai usióre. Fiinducà bulgarii
sunt slavi si toti slavii au se adópte o singura
limba comuna, adeca pe cea rusesca, nu ve mai
perdeti dilele scumpe cu limb'a vóstra cea molateca,
care numai càtu ve dà ocaziune a ve infecta de
civilisatiunea Europei occidentale, ve aduce in pe-
riculu si consciinti'a religiósá prin apropiarea càtra
italiani, francesi, spanioli, portugali; invetiati pe
cea rusesca alaturea cu tóte poporale slave. A
dou'a conditiune ce ve punemu este érase din cele
mai usióre. V'amu ajutatulu din tóte poteri că se
castigati Dobrogea, spre a ve apropiá de Constan-
tinopole. De acolo, din Dobrogea voi ne veti
potea ajuta minunatu de bine la ocuparea definitivá
a Constantinopolei, infigerea crucei pe S. Sofi'a si
restaurarea imperiului bizantin cu o dinastia din
famili'a Romanov. In recompensa ulterióra noi ve
promitemu pe onórea nóstra muscalésca Transil-
vani'a si titlulu de patriarchu pentru unulu din
mitropolitii vestrii, in fine inalt'a nóstra protectiune
pàna la judecat'a de apoi.

Bune conditiuni de o parte si de alt'a, unele
formulate in Jasi, altele in Bucuresci; se vedemu
inse ce mai dicu si Kossuthianii nostri de ani 31
incóce. Conditiunile lor sunt si mai usióre: Po-
porulu romanescu asia cum existe elu intregu, se
le ajute a se bate dintr'odata cu doue poteri mari,
cu Russi'a si cu Austri'a, se se restaure Poloni'a
cà muru aparatori, apoi se formédie cu totii o
confederatiune de staturi (Staatenbund), cu resie-
denti'a, precum de sine se întielege, in Bud'a-
Pest'a, că e mai aprópe de focariele culturai
europene, si apoi vedeti voi bine, că si noi amu
apucatulu pe calea larga o culturai si a civilisa-
tiunei.

Din acestea lectorulu va pricepe, de ce astadi
se reproducu in tóte partile atàtea acte din anii

1848/9 si de ce mai reproducemu si noi câte ceva
din ele; asta-data mai puçinu; ingrosianduse lu-
crurile, vomu sierbi si cu mai multu.

Conceptulu de proclamatiune publicatu
in Corespondentele austriacu tradusu
din limb'a francesá.

„Russii fara a premita declaratiunea de resbelu,
au intratu curendu si de nou in Ungari'a si Tran-
silvani'a. Facia cu acésta vatamare a dreptului
Ginteloru, Europ'a observa tacere; dara Ungurii
sunt destulu de tari, spre a sfarimá pre inimicii
loru. — Candu densii au primitu lupt'a pe mórte
si pe viatia, voiescu că acésta lupta se folosésca
totuodata si popóraloru vecine, care se afla sub
apasatoriulu jugu rusescu, si tocma acesta este
scopulu, pentru care o parte a armatei mele a
pasitu pe pamentulu Moldovei. Poporu Moldovanu!
Voiesci tu se fii liberu si partasiu unui regimu
constitutionale, sub clientel'a Inaltei Porti? Asia
ridecate spre nimicirea acestui barbaru inamicu,
care infecta pamentulu patriei tale. Fia cá toti
cei apti de arme, se se arunce in contra comunulu
inimicu. Atunci in scurtu tempu, cu ajutorulu
armatei magiare si alu belicosului poporu valachu,
care se va resculá dintru odata, nimicirea armatei
inimice nu va mai fi grea. Ajutoriulu Inaltei Porti
inca nu va intardia, pentru că acésta va recunósce,
cum-cà liberarea Moldovei si a Valachiei, care
voiesce a remané sub eschisiv'a sa domnia, de o
data 'i asecura si esistenti'a sa, care esistentia
Tiarii pe tóta dio'a o submina.

Pasulu Oitozu in Transilvani'a 19 Jul. 1849.

Bem.

Ungari'a.

Budapest'a. In camer'a deputatiloru se tînu
dilele acestea siedintie mai rari. Se pare că si
aici se astépta operatele comisiuniloru, de care
sunt mai multe, mai virtosu de acelea, care lucra
la reformarea legiloru noue, introduse numai dela
dualismu incóce, adeca legi precipitate, inprumutate
dela alte staturi, aplicate inse reu in Ungari'a.
Afara de Romani'a, nicairi in Europ'a nu s'au vo-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Descriptiunea unoru intemplari memorabili din 1848—1861.

Episcopulu Joannu Lemeni in Novembre 1847 ve-
nindu la diet'a din Clusiu, a sieditu acolo in cas'a
parochiala pàna in primavéra (postulu mare, paresimi)
din anulu 1850, cu exceptiune de timpulu càtu a statu
la Pest'a in a. 1848.

In 1848 dupa inchiaierea dietei Transilvaniei s'a
dusu in Pest'a la dieta; inse erumpendu revolutiunea si
in lun'a lui Octobre 1848 audiendu-se faim'a, că epis-
copulu Lemeni vine in josu dela dieta, nu sciutramisu
inadinsu de gubernu séu ministeriu, eu avendu de a
merge in visitatiune canonica, 'iamu scrisu o epistola,
in care l'amu rogatu, că se remana in Clusiu pàna ce
me voiu întórce, éra la sor'a mea am lasatu cuventu,
că indata ce va sosí episcopulu la Clusiu, se tramita
clopotariulu dupa mine in tractu. Episcopulu a si ve-
nitulu pe la mijloculu lui Octobre. Eu la septeman'a inca
m'amu reintorsu din visitatiune in 20 Octobre; l'amu
aflatu la mine, in cas'a parochiala, de ce tare ne-amu
bucuratu, că l'amu vedutu pàna aci scapatu cu viétia
si destulu de sanetosu.

In 21 Octobre pe la 8—9 óre demánéti'a amu
auditu tragíndu clopotele intr'o dunga, că si candu
arde undeva; bateau tobele pe mórte si strigau pe
strade unguresce: la arme toti càti potu portá arme,
cà vinu valachii, pe unguresce: „fegyverre a ki csak fog-
hat fegyvert, jönnék az oáhok.“ Indata mi s'a implutu
curtea de domni, dómne, domnióre, si se rogau, că
se'i aperu. Eu le-am casu destulu, că nu credu se vina;
dara de voru vení, ii incredintiedu, că voi stá in pórtá
si nu voi lasá pe nimeni se vina in laintru; numai
de me voru omori, preste trupulu meu mortu voru po-
tea se intre in curte etc. Asemenea l'amu inbarbatu

si pe episcopulu Lemeni, carele se temea, pentru-cà
primise o epistola dela Papu Alesandru (Ilarianu), in
careia intre altele 'ia scrisu: „Da! nu te temi de Ddieu
de siedi in Clusiu si te uiti cum spendiura pe preotii
romani; de vei potea scapá de mán'a cea isbanditóre a
loru 100 de tineri, carii s'au juratu in contra vietiei'ti,
de pedéps'a lui Dumnedieu de bunaséma nu vei scapá“

Candu a fostu pe la 11—12 óre, am vedutu pe
strade gard'a civila séu urbana intorcéndu-se cu bucuria
intre sunete de tobe pe la casele lor; pentru-cà dupa
cum se vorbea atunci, s'au tramisu càtiva calareti, că
se explorede de sunt romanii (oláhok); éra acestia ina-
intundu spre cetele care se pareau a fi inbracate in
sumane (tiundre) negre, curendu s'au convinsu, că nu
erau romani, ci o ciurda (ciréda) de bivoli manati de
càtra satulu Giurfalau (Györgyfalva) spre Clusiu.

Candu a fostu la 3 óre dupa amédi, dupace amu
fostu pranditu cu episcopulu Lemeni, si cu doi domni,
anume betranulu Récsi (romanu) si unu Györfi din Se-
lagiu, vine servitorele episcopului in laintru, si ne spune,
cà ungurii cauta pe colonelulu Urban! Atunci io
si esu din cas'a cea mica in cea mare, si uitandu-me
pe feréstra, vedu pe husarii kossuthiani insirati de-a lun-
gulu stradei. Voiu se esu indata la pórtá, că se vediu
ce este? Candu eramu se me coboru pe trepte, unu
soldatu cu sabi'a scósa stá inaintea mea, si intréba,
daca e cineva la noi. — „Nincs valaki itten?“ Am res-
punsu că sunt doi domni, Récsi si Györfi că óspeti ai
episcopului. Soldatul inse mai intréba, nu cumva este si
Urban „hát Urban nincs itt.“ Respundu că nu, „nincs.“
Cu aceea se duce. Eu in locu se me ducu inlaintru
la episcopu, m'amu dusu in cas'a de josu, unde siedému,
si m'am apucatulu de a purisá circulariulu episcopului, ce
l'a fostu emisu càtra cleru, că se tina poporulu in pace
si linisce, pentru care a fostu trasu apoi de austriaci
la respundere aspra.

Intr'aceea vine capitanulu cetatiei, anume Mino-
rics si me intréba: „Nincs valaki itten?“ Ii respu-
ndu că si la celalaltu. Mai in urma intréba: „Dara Urban?“
Ii respu-ndu, că nu este. Atunci imi dice totu ungu-

resce: „D-ta esti arestatu. De aici se nu cutedi a
mai face unu pasu, că-ci indata vei fi inpuscatu.“

Mai multu nu m'amu potutu duce la episcopulu,
că se'i spunu. Intr'aceea vedu pe feréstra, că vine
comisiunea aparatória de tiéra (Honvédelmi bizotmány)
cu Grois, si cu Mikes János in frunte; ceru chiaile dela
biserica. Eu cugetandu se le facu onóre, le-am luatulu
chiaile si m'amu dusu se le deschidu usi'a bisericei;
inse vedendu că intra poporu, multime mare, incàtu
acum nu mai potea se incapa in curte, cu lanci, cu
furci de feru si cu pusci, infuriati că nisce tigrii, stri-
gându resbunare, am datu chiaile la Grois, si am vrutu
se me intorcu la episcopulu, inse m'au prinsu de subtiori,
si de si m'amu rogatu că se me puna in vreo casa in
arestu, nu au vrutu; m'au torturatu cu intrebari. Pe
candu eu me incercamu că se'i asiguru, că colonelulu
Urban comandantele regimentului romanescu dela Na-
saudu nu este, nici că a fostu vreodata in aceste case
si in acea biserică, unu orasienu strigà din turnulu bi-
sericei: „Éca Urban este aici!“ Atunci cei de l'anga
mine incepura se me scuipe si se me tóce in capu cu
maciucile lor. Eu nu poteamu se dicu nimicu alt'a,
decàtu ii rogamu se nu me mai bata, că-ci repetu:
Urbanu nu a fostu si nu este ascunsu aici.

Dupace comisiunea cautase si inprasciasse tóte
obiectele din laintrulu bisericei, cautandu pe Urban, in
fine esindu, capitanulu Minorics le strigà: „Duceti pe
pop'a, vigyék a papot!“ M'au luatulu inainte si m'au dusu.
Candu a fostu sub pórtá, soru-mea m'a prinsu de peptu,
se me scótiá din manile celoru cari me duceau, dara
unulu o a lovitulu in capu cu o furca si a ametitu. Cau-
tatul'au pe Urban si prin retirada, cu hornarii prin
hornuri, la episcopulu Lemeni prin dulapuri; iau luatulu
tórta argintari'a, precum si pe a mea. Daca m'au scosu
pe pórtá, unulu cu sabi'a m'a lovitulu in capu (spunu că
gr. Rhedey Hánzi).

Dupa câte lovituri am luatulu, m'am alesu cu ca-
pulu spartu in cinci locuri. Unulu mi-a infiptu pisto-
lulu in peptu si l'a descargatu; inse unu gardistu óra-
sianu anume Winkler i'a lovitulu mán'a in susu, si mi-a

tatu si aplicatu in timpulu scurtu de 14 ani atâtea legi, mai totu importate că orice marfa straina de airea, reu rumegate, uneori nici intielese bine, redactate intr'unu jargonu de limba, in cătu chiaru si magiarii nascuti si literati au se'si bata capulu cum se le intielega, éra la aplicarea loru vai de sufletulu functionariloru si de trei-ori vai de poporulu pedepsitu cu ele. La de acestea se lucra si acuma. Au o comisiune pentru reform'a justitiei (a cătea óra?) sub presidiulu fostulu ministru Lud. Horváth; au alt'a national-economica, presid. cunoscutulu Max. Falk; acésta dà din mână din pitióre, cu scopu de a scóte tiér'a din saraci'a in care se vede nomolita pe lănga tóte immensele sale bogatii naturali. Comisiunea ce se ocupa cu reform'a administratiunei (si acésta a cătea-óra?), asta-data are pusa la ordinea dilei reform'a politiei anume in capital'a tiei, unde in cele 365 mii suflete te simti multu mai nesiguru decâtu in cele 3 milióne 600 mii locuitori ai Londrei. In siedinti'a din 9 Febr. acea comisiune avu a face cu definitiunile ce ar fi a se dá cuventelor: cersitoriu, vagabundu, desagariu (Hau-sirer, házalo, care ámbła cu marfa falsa din casa in casa), comedianti fara concessiune, charlatani, aratatori de mustre (probe) de marfe, musicanti de pe strade si cárcime, ómeni amblatori cu pasapórté suspitióse, usurari si spoliatori carii iau nume straine (pseudonime), insielatori cu jocuri oprite si cu scamatorii (escamoteur), ospetari de hoti si insielatori, pe cari ei ii ascundu, ii apara si inpartu cu ei. Frumóse societati de ómeni, totu atâtea bubóie spurcate ale societatiei omenesci.

— Deputatiunile regnicolare, ungréscă si croata, se invoira abia asupra modalitatiei de a participá Croati'a cá tiéra autonóma la legislatiunea Ungariei. Cu atátu mai ferbinte curgu desbaterile in diet'a Croatiei asupra aceleiasi cestiuni de o septemana intréga. Delegatii Croatiei se invoisera la numerulu de 40 in camer'a deputatiloru si de 3 in cas'a magnatiloru. Si ei aparara destulu de bine acelu votu alu lor; s'a formatu inse opositiune mare si obstinata, care tine cu rigórea la legea fundamentale si nu vrea se scia nici de dorinti'a (simpla dorintia) monarchului, cá se'si faca concessiuni unii la altii. In fine gubernulu totu va invinge, dara urmele luptei remanu.

— Episcopia greco-catholica cu limb'a magiara? Vechiulu spectacolu despre infiintierea unei episcopii gr.-catholice de ruteni si romani magiarisati din Ungari'a, a esitu tocma acuma in editiune noua. Lectorii nostrii isi voru aduce aminte din alte publicatiuni ale nostre particulare, cá dupa agitatiuni de mai multi ani, in fine propagand'a magiara ajutata cu energia de cătra rutenii renegati, au reusitu in a. 1873 cá se castige la Hajdu-Dorogu unu vicariatu episcopescu cu plata de 3000 fl. Odata temeli'a pusa, ei acum inaintara si mai departe alergandu la dieta si la monarchu cu petitiune, cá se le infiintiedie loru din averile statului o episcopia ungu-

resca de ritu orientae, prin urmare se li se si traduca tóte cartile bisericesci in limb'a magiara, se intielege, totu pe spesele statului. Se intielege de sine, cá odata cartile bisericesci traduse in limb'a magiara si tiparite totu cu bani de ai tiei, nu e departe timpulu, unde voru fi provocate episcopatele orientali romanesci de ambele confessiuni, precum si celu serbescu si celu rutenescu, cá se incépa si ele cu introducerea limbei magiare in bisericele romaniloru, serbiloru si rusiloru (ruteniloru), mai antaiu pe la orasie, pe unde acelea popora pricepu si limb'a magiara; dupa aceea voru cutedia se mérga mai departe, si daca preotii romanesci, serbesci, russesci nu voru vrea se oficie die in biserica in limb'a statului, atunci voru face cá si Bismark in Prussi'a, ii voru destitui si voru aduce in loculu loru renegati si chiaru magiari de prin fundaturile Ungariei. S'a mai facutu asia in dilele regiloru Carolu Robertu, Ludovicu I, Sigismundu si in Ardealu sub Bethlen, Rákoczy, Apaffy. In acésta epoca fara religiune se afla destui stren-gari, cari iti voru professa orice confessiune religiósă, numai se li se dea parochiile cele mai grase. Inainte cu vreo diece ani amu cunoscutu bine pe unu jidovu, care venindu la cetatea B., s'a presentatu la decanulu rom.-catholicu cá prea bunu catholicu, a cantatu in biserica, si-a facutu cruce, s'a stropitu pe frunte cu apa santita, éra Sambata se ducea pe furisiu lu sinagog'a evreéscă din locu si oficiá acolo in tóta regul'a cá rabinu, până ce aflandu curatorulu comunitatiei, cá omu de omenia ce era, luá pe acelu charlatanu intre patru ochi si infruntandu'lu, aspru, ilu dete pe usia afara amerintiandu'lu cá dupace se baptisase in catholicismu, de nu va remanea catholicu si va continua cu insielatiunile sale, va intra in temnitia

Romania.

Bucuresci. O siedintia agitata a camerei deputatiloru din caus'a calugariloru grecesci.

Dn. deputatu Vas. Alexandrescu Urechia interpelase pe ministeriu asupra unoru incercari ale patriarchiei din Rom'a noua, de a pune man'a din nou pe mosiile si monastirile inchinate. In 26 Ianuaru (7 Febr.) cestiunea se pune la ordinea dilei. Cá cea din urma incercare si óresicum ingropare, ea merita se fia cunoscuta de aprópe.

D. V. Alexandrescu Urechia. D-loru deputati, puçinu am de adaogatu la terminii in care am avutu onóre se anuntiu respectuós'a mea interpelatiune d-lui ministru de externe.

Asiu potea inainte de tóte se dau esplicare, se me justificu inaintea d.-v., pentru ce am crediutu cá trebue se preferu pe d. ministru de externe si se i adresediu acésta interpelatiune d-lui, in locu se o fi facutu cătra d. ministru de culte, candu este vorba de calugari; dar unele acte ce s'au facutu de ministeriulu de externe, (despre care am luat cunoscintia din jurnalele straine, si dintr'o carte fistichie, ori nu mai sciu eu de ce colóre, a

unei poteri noue, necunoscuta inca cá esistencia in geografi'a politica a Europei), acestea m'au indemnatu cá se adresediu interpelatiunea mea cătra d. ministru de externe. In cartea verde de acestu ann, acésta baba limbuta, care spune ce scie totu satulu si tace piticu ceea ce dorimu se scimu noi, cartea acésta verde ne-a adusu acte numeróse din tóta lumea, relative la recunóscerea nouei stari de lucruri, dar numai in cartea cealalta fistichie greceasca aflamu unu actu, care si densulu declara recunóscerea nouei stari de lucruri in Romani'a.

Acelu actu, pentru care eu definitivmente nu voiu face resbelu d-lui ministru de externe, cá nu'lu a pusu la randu in cartea d-sale verde, este subscrisa de patru prelati, daca asi fi in occidentu, asi fi disu de patru principi, dar fiindu cá suntemu in Orientu, me voiu margini a dice: de patru prelati ai bisericei resaritului, adeca de P. S. patriarchulu Joachimulu de Constantinopole, Sofronie, Pap'a Alexandriei, Jerotheiu alu Ierusalimului si Paisie, archiepiscopulu de Sinai. Acesti P. S. prin acelu actu, abia in 27 Juniu 1879 gasescu sositu momentulu, cá se vina si se felice pe suveranulu Romaniei pentru nou'a stare de lucruri, pentru independenti'a tiei.

„Providenti'a divina dicu ei, care prin atotopotintele seu bratiu a salvatu natiunea romanéscă evlaviósă in mijloculu ultimei incercari, a inaltiatu-o cu marire in positiunea la care avea dreptu, si'ia asigurat unu viitoru stralucitu pe calea propasirei si a civilizatiunei.

„Bucurandu-se pentru acésta din sufletu, biseric'a de Resaritu felicita poporulu romanu si mai alesu pe Mari'a Vóstra, care a servitu de organu la realisarea divinei dorintie si nu incetédia de a se ruga cătra Celu de susu, cá prin cerésc'a sa lumina, se ve conduca la inalt'a destinatiune la care v'a chiamatu.”

D-loru, acésta urare negresitu, venindu dela mam'a biserica, pótea se fia bine primita chiaru si in cartea verde, sau celu puçinu in „Monitoru”, alaturea cu atâtea urari, cari nu au lipsitu si cari inca nu voru lipsi multu tempu pentru Romani'a renascénda; numai de cătu urarea acésta frumósă este insoçita, — (Tantae in animis coelestibus irae) — de o a dou'a parte, care'i a stricatu totu efectulu de punere in scena. Acésta a dou'a parte dice: „Dupa urarile acestea biseric'a orientala ar nesocoti o santa datorita a ei, daca n'ar atrage bine-voitóre atentione a Mariei Vóstre asupra starei neregulate a relatiuniloru dintre poporulu romanu si dintre santele locuri.” Si apoi restulu adusu este plinu de plangeri si incriminari in sensulu acelor prime siruri . . .

Auditi, d-loru deputati! Nou'a potere politica graiesce cu graiu resunatoru despre relatiunile dintre natiunea romana si santele locuri.

Acésta epistola Prea Santii Parinti, in politica cunoscétori de altmintreli de regimulu nostru constitutionalu, se grabescu a o adresa cătra Mari'a Sa, prin intermediulu d-lui ministru-presiedinte,

trecutu glontulu pe la urechia. Am avutu norocu cu husarii; — doi tocma erau in cuartiru la mine, carii m'au aperatu. M'au dusu la cas'a magistratului (la municipalitate). Acolo erau se me lege la stălpu, cum se facea dupa legea stataria, spre a me si judecă la mórte; dara au venitu Makoldi si Lészai, carii au srigatu cătra cei ce voiau se me lege: „Mit csinálnak gazemberek? bocssásk hogy menyen egy szobába, hiszen ez nem Urban, hanem az oláh Esperest”, adeca pe romanesc: Ce faceti voi ómeni de nimicu? Lasati'lu se intre in vreo chilia; ci cá nu este acesta Urban, ci este protopopulu romanescu.” Asia m'au dusu intr'o chilia, si au pusu stragi pe mine. Au tramisu pe mediculu Pfennsdof de mi-a tunsu perulu capului si m'au legatu cu emplastre pe unde erau spaturile. In 21 Oct. sér'a a venitu comisiunea cu Grois in frunte in chili'a unde eramu arestatu. Atunci Grois se adressá cătra mine in tonu aspru unguresce: Spune dreptu, cá Urban a pranditu o septemana intréga la dumneata domnule protopopu si bucatarés'a d-tale a marturisitu.” Eu amaritu fiindu cu ánim'a, li-am respunsu cu indignatiune, cá daca aducu de martora pe bucatarés'a, mai ántaiu se intrebe pe episcopulu Lemeni, care a venitu tocma de o septemana dela Pest'a, éra eu numai eri m'am intorsu din visitatiunea protopopiatului. Cu acésta le-am inchisu gur'a. Totu in momentulu acesta suburbanii (ungurii cei infuriati, din suburbiulu Magyar-Közép si Király-utsza, audiendu cá au prinsu pe Urban, au navaltu asupra casei magistratului strigandu cu furia: „Dati-ne pe Urban cá se'lu spintecamu si se'lu omorimu cu lancile nóstre.” Destulu le-au spusu pazitorii cá nu e Urbanu, ci este protopopulu romanescu, cá-ci ei strigau: „dati'lu afara si pe acela, cá se'lu spintecamu cu lancile.” Indata au pusu la pórtă o compania de soldati, cá se'i opréscă dela nevalirea inlaintu.

Din 21 Oct. până in 25 m'au tinutu arestatu intr'o casa, prin carea trecea orasienii carii aveau de lucru cu directorulu de politie. Eu fiindu bolnavu, eramu culcatu pe o canapea. Unii me compatimeau, „szegény”; altii me scuipau dicundu'mi: akasztófára való, adeca e bunu

de spendiuratu. Dandu la unu servitoriu 1 fl. m. c. l'amu tramisu in 22 Oct. la episcopulu, cá se'i spuna starea mea, rogandu'lu, cá se scrie pentru mine la consululu cetatiei (Primariu, Bürgermeister) Grois, se me eliberedi, ori se'mi dea alta chilia. Spunu cá episcopulu audiendu despre starea mea a lesinatu (amétitu). Scriindu episcopulu la Grois, acesta dumineca in 23 Oct. deminéti'a vine la mine in arestu, si dice: „Mi-a scrisu episcopulu, cá s'au se'ti dau drumulu, séu se'ti dau alta chilia. Mie nu'mi pasa, te voiu liberá; indata inse ce vei esi de aici, te voru tocá in capu si te voru omori; éra alta chilia nu'ti pociu dá, cá-ci tóte sunt ocupate.”

Asia am remasu in arestu până marti la amiédi. Atunci a venitu comisiunea intréga, cu Grois si cu comitele Joanu Mikes in frunte si'mi disera: „Vedi de te gata, cá se te conducemu acasa.”

M'au condusu acasa, adeca la resiedinti'a episcopului. Ací Grois a inceputu se se escuse dicundu: „Se erti M. Ta, cá s'a intemplatu acestu lucru cu protopopulu M. Tale; caus'a este, cá poporulu orasianu nu l'a cunoscutu.”

Atunci episcopulu indignatu fórte, cu lacrimile in ochi si tremurandu le-a respunsu: „Eu domniloru! am venitu in josu dela Pest'a, cá se me ducu acasa la Blasiu; dara am capetatu o epistola amerintiátoria, in care imi amerintia viéti'a tocma pentru domni'a Vóstra, afirmandu cá eu tina cu ungurii, si asia am remasu aci in Clusiu, cugetandu cá aci imi va fi scutita viéti'a; dara vedu cá aci me affu in mai mare periclu. Me dóre ánim'a, cá acum aici se am a suferi batjocuri si amerintiari de viéti'a dela aceea (dela unguri), pentru cari'mi este amerintiata viéti'a de cătra poporanii mei. Me voiu luá si me voiu duce la Blasiu intre ai mei, cá me va judecă lumea vediendu ce mi se intempla aici in Clusiu.” Atunci Grois a strigatu: „Nem engedjük Meltóságos Ur! inkább örizetül tesszünk itten égv század katonaságot. Adeca pe romanesc: Nu permitemu se te duci M. Ta; mai bine vomu pune aici o compania de soldati cá se te apere.” Atunci a disu episcopulu:

„Numai aceea ar mai trebui se faceti cu mine; atunci ar dice lumea, cá me tineti arestatu.”

In marti'a aceea dupa amédi aducundu pe ómenii din câteva sate de prin prejuru, cá se'i jure pe constitutiunea magiara, dupa amédi comisiunea aparatória de tiéra a venitu la episcopulu, si l'a rogatu, cá se mérga la cas'a magistratuala, se spuna, se indemne pe poporu la pace, la linisce, si se nu se atace unii pe altii, adeca pe magiari etc. L'a dusu cu sine comisiunea, pe mine inca fiindu cu capulu spartu, dara legatu. Candu am trecut printre poporulu insiratu, au strigatu magiarii „Élyen az Esperest.”

Episcopulu a vorbitu de pe altanu la poporulu adunatu cam asia: Filioru: Eu nu sciu pentruce si din alu cui indemn u alergati voi dupa „pajora” pe la Nasaudu la Urban; nici aceea nu sciu, cá Urban din a cui porunca inparte pajore. Pán'acum, daca Inal. imperatu, pe carele ungurii ilu numescu Craiu, a datu la tiéra porunci, acela le-a tramisu la gubernu; gubernulu le-a inpartasitu noue episcopiloru, éra noi voue filioru etc. Dupa aceea ita invetatu se fia ascultatori de derogatoriile tiei, se fia cu totii in pace, se nu se omóre, se nu se pagubéscă unu pe altii si se nu mai mérga la Urban dupa pajore etc. etc.)

— urmá.

*) Sermani episcopulu anulu cá si altulu, in ce strim-tóre infernale ajunsescu si in urmarea politicei siovat-orie a Vienei si a prapadarei evenimentelor din tóta Europ'a, si cum nu era informatu intru nimicu despre ultimele scopuri ale revolutiunei unguresci, in fine cum nu cunoseau ei nici gradulu estremu de ura invecitata intre poporu si aristocrati.

Vedi acestea intampari descrise mai pe largu, dara in essentia totu asia in „Transilvania” din a. 1875 Nr. 6 si 7.

Red.

caruia inse in epistol'a ce-i adresedia 'i suprima tèmei'a si smirn'a de felicitare si ilu apuca numai cu cele continute in partea a 2-a a epistolei càtra M. S. Regala.

Atàtu nu era de ajunsu. Indata apoi, fàra se mai astepte se vedea, ce efecte aru fi avutu aceste doue comunicatiuni, indata apoi Prea Santii Parintii, subscriitorii ambelor epistole, facu cunoscutu diplomatiei europene orbi et urbi, cà au trimisu asemenea acte diplomatice guvernului romanu.

Pàna aci inca totu ar mai merge, dar Prea Santii Parinti . . .

Voci. Ce diplomatie ! ?

D. V. A. Urechia. Negresitu, acte diplomatice nu sunt inca, de òre-ce pàna acum nu am avutu primitu veri unu nunciu din partea Patriarchiei, caruia se i se fi datu exequatorulu, dar de ! . . . mai scii ? . . . va veni si vremea acèsta, cà mane, de nu vomu ridica iute zagazulu la balta . . .

Nu se opresce, dicu, inse aci afacerea, ci indata uitandu cu ingratitudine totu ce de secolii tiér'a acèsta a facutu pentru santele locuri; uitandu cà atunci candu Constantinopolulu nu mai era crestinu, tóta crestinatatea a gravitatu in giurulu piosiloru Domni din Moldov'a si Munteni'a; uitandu cà inainte de ce Russi'a se intre cà factoru nou la evenimentele din Orientu, acelu factoru binefacetoru si desinteresatu a fostu romanimeu, care a aperatu apròpe singura crestinatatea contra semilunei, cà s'au intretinutu spitale, scòle si monastiri cu banii si cu sangele nostru; uitandu tóte acestea, indata apoi, fàra se mai astepte macaru unu respunsu dela guvernamentulu romanu, se adresedia nu numai la puterile straine, dar inca si la Padiashulu Otomaniloru, inplorandu protectiunea aceluia, in contra caruia sabia romana altadata 'i-a aperatu.

Posedu, gratia publicatiuniloru straine si a unui pretiosu jurnalulu alu bisericeii romane, „Ortodoxulu“, multe din documentele preschimbate de P. S. prelati cu guvernulu turcescu (daca le potu numi documente), dar nu credu utilu se prelungescu desvoltarea acestei interpelari cu acte, care n'a socotitu d. ministru Boerescu cu cale a le da unu locu in cartea d-sale verde. Voiu numai se ve facu cunoscutu respunsulu ce s'a datu la aceste acte din partea guvernamentulu romanu.

Acestu respunsu fost-a de natura a incuragia sperantiele patriarchiloru ?

Promis-a cà va da o solutiune pretinsei cestiuni a monastiriloru asia dise inchinate, pe care o aduce pe tapetu corespondenti'a acèsta a patriarchiloru ? Vomu vedea indata. Acestu respunsu alu guvernului este subscrisu de M. S. R. si contra-semnatu de ministrulu cultelor din acelu timp, D. N. Cretiuiescu. Acestu respunsu are si bune, are si rele, si nu scii intru-càtu voru compensa cele bune pe cele rele. Mari'a Sa negresitu, a fostu cunctatoru, indelungu rabdatoru, a facutu actu de politetia, a crediutu cà nu pòte refusa a raspunde bisericeii-resaritului, de òre-ce si alti domni au tratatu cu buna inima monastirile crestine din Orientu. Respunsulu Altetiei Sale Regale suna in coprinderea urmatóre :

Mai antaiu partea laudabila :

Prea Santiti !

„Prin epistol'a dela 27 Iuliu. 'Mi-ati comunicatu felicitarile bisericeii orientale pentru inalt'a positiune la care, cu ajutorulu divin, s'a ridicatu natiunea romana in urma participarei la resbelu.

Me socotescu fericitu cà potu multiami Prea Santieloru-Vòstre pentru aceste felicitari càtra tiéra Mea si càtra Mine, si a ve asigura totu-de-odata, càtu de scumpe 'Mi sunt urarile Prea Santieloru-Vòstre pentru Mine si famili'a Mea.

Am fostu adancu miscatu pentru doreròs'a stare in care se afla, din lipsa de venituri, asiedimentele santelor locuri, atàtu cele bisericesci, càtu si cele filantropice. Dar cu ocaziunea acèsta nu potu ascunde càtu am fostu intristatu pentru dificultatile ce ati ridicatu atàtu P. S. Vòstre, càtu si predecesorii P. S. Vòstre in contra decisiuniloru de alta data ale guvernului romanu. Aceste decisiuni, fiindu conforme cu dreptulu si vointi'a fericitoru fondatori ai monastiriloru, constituiau o solutiune drépta si definitiva. Puterea care a procesu la acele decisiuni, era coprinsa de dorintia de a continua opera fericitoru fundatori si de a veni in ajutorulu bisericeiloru si asiedimentelor filantropice ale santelor locuri, spre implinirea piosului si crestinescului scopu alu lor.

Fia convinse Prea Santiele Vòstre, cà acceptu pe deplinu acèsta idee, si cà asemenea dorescu a vedea prosperandu, sub scutul Romaniei, bisericele

acestea si asiedimentele, pentru cà se se intarèsc si, daca se pòte, se se stringa si mai multu legaturile cari unescu biserice'a orientala, cu tiér'a.

Acum este si partea cea eronata :

Am recomandat cu deosebire atentiunei guvernului Meu cestiunea, despre care tratèdia epistola Prea Santieloru Vòstre dela 27 Iuliu.

Asigurandu-ve cà cestiunea acèsta va fi examinata cu cea mai mare atentiune, sunt cu devotamentu etc.

D. G. Vernescu. Din ce anu este ?

D. V. Alexandrescu Urechia. Din 1879 Novembre. Cum vedeti, D-loru, partea cea rea este aceea, unde D. fostu ministru N. Cretiuiescu pune in gur'a Domnitorului aceste cuvinte: cà va recomanda guvernului cestiunea de care tratèdia scrisòrea patriarchiloru. Aci dupa mine este eròrea care a deschisu pòrta pretentiuniloru grecesci. 'à-ci in adeveru, candu insusi Mari'a Sa dice: cà guvernulu va lua in cercetare asia dis'a cestiune a monastiriloru inchinate, a potutu unu momentu acèsta declarare se incuragiedie, se dea sperantie patriarchiloru, cari pe data se si pusera se tratedie cu noi, egalul la egalul, cà si una din marile puteri (risete).

Cà acèsta este o eròre a guvernului, asi putea proba lucrulu; si aci vinu la chiaru lucrarile d-lui Boerescu, cu unu actu care privesce ministeriulu d-sale. Prin acelu actu (memoriu prezentatu de santele locuri d-lui Boerescu) ei areta anume, cà negociatiunile s'au inceputu pe bas'a declararei de mai susu (din Iuniu 1879) a M. S. R. cà cestiunea va fi examinata de càtra guvernulu romanu cu cea mai mare atentiune. Parintii patriarchi se mira, cà cu asemenea uvertura din partea guvernului s'a ajunsu la atàtu de micu resultatu ? Cum cà adeveratu asia au intiesu eparchiotii cei inalti din Orientu, cà guvernulu este gata se tratedie intr'o cestiune, care noi o sciamu transiata, este probatoriu si faptulu, cà densii se grabescu a trimite la Bucuresci in 1880, pe mitropolitulu Nicodimu Filoteu si pe archiepiscopulu Filadelfiei. Acestia nu veniau cà simpli calatori, cà se admire lucrarile minunate ale edilitatiei nòstre; nu veniau nici fàra indeplinirea òre-carei formalitati càtra chiriarchii nostrii.

Nu me indoiescu unu momentu cà, de si calugari, ei au fostu invoiiti indata de chiriarchi'a tieriei se intre in tiéra, cà-ci primatul nostru nu urmèdia procedurile arbitrare, cu care patriarchii din peninsul'a balcanica persecuta pe preotii romani si 'i oprescu de a rogá pe Ddieu in limb'a strabuna. (Aplause).

Inse d. Boerescu ne va spune, daca acesti calatori au avutu o misiune pe lãnga guvernulu dupa cum banuiescu eu, sèu daca a fostu cum disei, numai nisce simpli calatori. La sosirea acestoru doi prelati, nu numai jurnalele straine, dar si cele locale ale opozitiunei, au datu strigatulu de alarma, dicundu cà tiér'a e amenintata de tratative ale guvernului cu parintii greci, in cestiunea monastiriloru dise inchinate.

In adeveru, s'au intrebatu jurnalele, pentru ce veniau calugarii acestia la Bucuresci ? Pentru a 'i face guvernulu nostru se intielèga, cà biserice'a orientulu trebue se lucredie la infratirea romaniloru cu grecii si cu tóte popòrale din peninsul'a balcanica, era nu la invrajbirea lor, cum lucrèdia acum prelatii greci ? Si acele jurnale raspundeau: Nu ! nu se pòte acèsta.... Cunòscemu sentimentele d-lui Boerescu in privintia romaniloru din Macedoni'a. Nu, nu se pòte !.... Au venit, diceau jurnalele, pentru regularea unei pretinse cestiuni a monastiriloru; si acèsta regulare se va face cu ocaziunea votarei budgetului, unde se voru inscrie la datori'a publica mai multe miliòne de lei noi.

Negresitu cà d. Boierescu are deprinderile d-sale diplomatice. Ne-am deprinsu cu misticismulu care inveluia totulu. Càte cestiuni inportante, de care nimicu nu scimu. Ce se face, de ex. in cestiunea Dunarei, care interesèdia tiér'a atàtu de multu ?.. Noi nu scimu nimicu, fiindu-cà nu ni s'a comunicatu nimicu, ni s'au refusat actele. Cu tóte acestea erá locu, cà macaru in afacerea de fajia, d. Boerescu se fi datu vr'unu comunicatu in „Monitoriu“, care se dea desmintire insinuatuniloru malevole din drépt'a si din stâng'a.

Cu tóte acestea credu cà maiortatea va fi unita cu mine, de si sunt membru dintr'unu grupu dissidentu, dara maiortatea va fi de acordu cu mine se recunòsc, cà cestiunea care prea sfintitii parinti voru s'o puna pe tapetu, nu este o cestiune diplomatica. Da, am vediutu note publicate; s'au incercatu P. S. parinti se dea lucrului in cele din urma o fasa diplomatica. Pe càtu sciu, insusi guvernulu turcescu a intervenitu in favòrea pretentiiloru calugaresci. Nu 'i ajungu Turciei cestiunile

nenorocite, mai voiesce si un'a cu noi, cari tinemu se fimu cei mai sinceri amici ai Turciei.... Gubernulu otomanu a scrisu ministrului seu resiedinte din Bucuresci, se sprigine pe cei doi tramisi ai patriarchiloru !...

Acestia venira, pentru-ce ? Pentru-cà se dobandèsc bani ?

Ei semenau cam cu cei cersitori din Aragon, cari drapati in mantia sdrentieròsa dicu: senores, una pequena eleimosina: d-loru, o mica elemosina, dar cari indata isi deschidu sdrentiele mantalei si iti arata pistòlele; asia tramisii patriarchiei ceru ajutoriu pentru bisericele, spitalele, scòlele grecesci, pentru faceri de bine, pentru cari nici-odata nèmulu romanescu n'a refusat obolulu seu, mai multu inca, a datu din neajunsulu seu; dar ceru acestu ajutoriu, aratandu-ne pe sub manti'a lor, tunurile Turciei ! (risete).

Rogu dar, pe d. ministru de esterne, se binevoiesca a ne lamuri, daca in adeveru P. S. parinti pe care 'iam numitu adinèori, au avutu vreo misiune pe lãnga guvernulu romanu, in ce calitate au venit ací, care a fostu in fine resultatulu misiunei lor. Eu speru cà acelu resultatu nu va fi altulu, decàtu acelu pe care l'au fostu dobanditu dejá patriarchii prin epistol'a càtra ei a M. Sale Regale, mai puçinu inse nenorocit'a portitia lasata la finea acelei adrese, de d. N. Cretiuiescu, portitia prin care au voitu se navalèsc neamiculu in cetate.

Nu me indoiescu cà d. Boerescu, cà intregulu guvernulu, mai curendu va fi rugatu elu insusi se se retraga dela acea banca, cu pòrt'a reu deschisa, ori cà se va fi grabitu a o baricadà bine, de càtu se permita tiér'a reintroducerea prin ea a unei cestiuni definitivu resolute si inchise. Èta conditiunea in care numai tiér'a va fi, in acèsta afacere, alaturi cu ministeriulu.

(Urmèdia respunsulu indesatu alu ministrului de esterne.)

Din dieces'a Oradana, de sub codrulu Satmareanu, lun'a lui Ianuaru 1881.

Motto: „De va àmlá cineva dio'a, nu se va poteni, pentru-cà vede lumin'a lunei acesteia, era de va àmlá cineva nòptea, poteni-se-va, cà lumin'a nu este intru elu.“ (Jo. 10, 9—10.)

Stimate domnule Redactore !

Pentru-cà in anulu trecut, mi se pare in Nr. 6 alu acestui pretiuitu organu, publicasemu resultatulu lucrariloru esactoratulu diecesanu, facundu si unele reflexiuni destulu de crutiatorie, — mi s'au isbitu in fajia inputari grele din partea unui demnitaru bisericescu, dela care nu me asteptamu de locu a indurá de acele, si care prin publicatiunea mea nu a fostu atinsu nici directu, nici indirectu. Ma cu acelasi demnitaru bisericescu din caus'a amintita amu tinutu o corespondentia epistolaria apriga, in decursu mai de unu anu de dile. Amu avutu inse si amu inbucuratori'a satisfacere, cà intregu clerulu diecesei, dela capu pàna la celu din urma capelanu, ma chiaru si mirenii, au aprobatu si unii chiaru aplaudatu publicatiunea mea. CREDU deci, cà voi inpliní o dorintia placuta a clerulu si poporulu acestei diecese, daca esu éra la publicitate cu lucruri de soiulu celoru publicate in anulu trecut, si facu acèsta cu atàtu mai virtosu, pentru-cà chiaru acum de curèndu inca amu primitu in acèsta privintia unele provocari seriòse dela barbati mireni fòrte respectabili, precum si dela unii confrati preoti.

Ilustrulu nostru episcopu, Michailu Pavelu, a introdusu atàtea reforme salutare, si in timpu numai de unu anu si jumetate, si-a càstigatu atàtea merite nesterse, in càtu si pàna acum si-a asecurat nume nemuritoriu cu intielèpt'a sa pastore. Ci intre càte reforme a introdusu in acèsta diecesa, a càrei administratiune interna in timpii mai din urma scapatase fòrte, cea mai salutaru e organizarea esactoratulu diecesanu, asia, precum se afla acela astadi.

Prin neadormit'a grija si neobosit'a staruintia a Ilustratiei Sale, cu conlucrarea esactoratulu diecesanu, care are statutele sale fòrte practice, s'a chiarificatu dejá starea intunecòsa a totoror funduriloru diecesane, administrarea acelor s'a adusu la ordine si sumele perdate din evidentiia si unele mai uitate in repausu si in chaosu, mai pe deplinu sunt reabilitate si asecurate.

Meritulu principalu, cà s'a ajunsu acestu resultatu, de carele numai cei necurati la ànima potu se nu se bucura, intre toti membrii esactoratulu diecesanu ilu are fàra indoièla neobositulu proto-

popu on. si subinspectoru scol. regescu, d-lu Artemiu Siarcadi, carele locuindu in locu, in Orade, si avendu de indemana documentele, prin cari a datu de urmele unoru sume cufundate in abisulu obscuritatii si chiaru alu uitarei, nu a avutu repausu, nu somnu, ci lucrandu adese-ori pana dupa mediulu noptii, cu grele fatigie, cu lucru de preste 50 côle scrise, a reversatu lumina preste intunere-culu ce planá asupra chaosului fondurilor diecesane. Respectu tie, frate neobosite! Dieces'a iti datoresce recunoscintia eterna pentru grelele fatigie ostenitóre de minte si de áanima!

Pe 25 Oct. 1880 membrii esactoratului diecesanu, érași fura invitati la siedintie si aceia venira in numeru deplinu. La ordinea dilei érá revisiunea ratiunilor deduse despre administrarea fondurilor diecesane pe anulu 1879. II. Sa episcopulu inse incredintiasse mai inainte pe susu laudatulu d-nu membru esactoralu, Artemiu Siarcadi, cá se faca de nou o privire si scrutare preste trecutu, si asia supuse si lucrarile aceste ale d-lui Siarcadi unei superrevisiuni noue. In lucrarile aceste, cari intru adevéru au recerutu poteri incordate, s'au facutu descoperiri noue de sume perdate, s'au scosu la lumina noue sume, uitate ori lasate din evidéntia, de a càroru urma nu apucaserá a dá membrii esactoratului diecesanu in anulu precedentu.

Pe temeiulu lucrarilor Siarcadiane si in firulu revisiunei ratiunilor de pe anulu 1879, esactoratulu a constatatú, cá: I. Cu finea anului 1879 sum'a capitaleloru totoruru fondurilor diecesane a fostu 399,993 fl.

II. Restanti'a interesuriloru nesolvite 28,075 fl. 40 cr., éra

III. Sum'a greumintelorú nelicuidate. care de altmentrea coprinsa in sumele de sub I si II, face 24,516 fl. 44 cr. v. a.

Cà acésta suma de greuminte cum se inparte, adeca cá in a cui sarcina càtu cade, nu inpórta; intrebarea e, cá ascurata e acésta suma, ori ba? Si eu sum in placut'a pusetiune, de a potea respunde, cá dá, cea mai mare parte e deplinu ascurata. Anume venerabilulu Capitulu cumparase in trecutu din banii fundationali unele averi immobili si acele le intabulase pe numele seu, sperandu cá acele voru aduce proventulu corespundietoriu capitaleloru elocate in ele. De óre-ce inse in fapta nu e asia, ma chiaru nici valórea loru nu corespunde capitaleloru elocate, cu atátu mai puçinu proventulu, acele averi imobili, in intielesulu conclusului esactoratului diecesanu, adusu in siedinti'a tinuta sub presidiulu II. Sale episcopului, remanu pe venitoriu proprietatea Venerabilului Capitulu si acelasi e responsabilu in solidum pentru capitalele elocate in averile immobili. — Mai incolo, insusi Mf. d-nu prepositu Joanu Korhány, in a càrui sarcina se ascrie o suma de 9581 fl. 49 cr., si'a oferitu cu tóta prompteti'a jumetate din salariulu seu, ceea ce la anu face 1500 fl., si preste acésta inca una politia de ascuratiune pe viétia in valóre, mi se pare de 4000 fl. daca nu mai bine. Védiendu esactoratulu acésta promptitudine din partea Mficentiei Sale, s'a invoitu bucuros a'i iertá interesurile computate dupa unele interesuri incassate de Mficenti'a Sa, dar lasate din evidéntia. Sum'a acésta iertata, adeca interesurile interesuriloru, dupa calcularea d-lui A. Siarcadi e de 2102 fl. 81 cr. — Alte sume mai marisóre si mai mici, ascrise in greumentulu administratoriloru vechi ai unoru fonduri, sunt cu totulu ascurate.

Deci clerulu si poporulu diecesei póte fi cu totulu liniscitu. Lumin'a s'a doritu, lumin'a s'a cerutu, lumin'a s'a datu!

A specificá starea fondurilor diecesane in detaliu, de si datele necesarie imi stau la dispuçetiune, afflu superfluu, de óre-ce II. Sa episcopulu si in anulu trecutu a comunicatu acésta clerulu diecesanu in cerculariu, si speramu, cá si intr'acestu anu va urmá asemenea.

Dar referitoriu la fondulu viduo-orfanale, nu potú lasá neamintitu, cá in trecutu veduvele si orfanii preotiloru diecesani isi primeau pensiunea dupa arbitriulu administratorelui fondului respectiv, cá din grati'a aceleia, éca asia, cum ilu indemná ánim'a, alt'a 80, alt'a 70 fl. si asia mai incolo, in sume neegali. Mai multe mii de florini din proventele fondului, destinate a se inparti la veduve si orfani, se mucediau (?) cu anii in pulpitu administratorelui. Astadi inse e introdusa egalitatea si precisarea, si proventulu fondului vid-orf. de pe anulu respectivú intregu intregutiu se inparte intre veduve si orfani in parti egali, in càtu déjà in anulu trecutu fia-care veduva a primitu pensiune de 140 fl. si orfanii loru càti au mai avutu, toti inca câte 10 fl. — Insemnu inca, cá administrarea fondului vid-orf. a ajunsu in mani fórte de-

prinse, adeca fondulu acesta se administrédia prin Rdss. d-nu canonicu Paulu Vela.

Astfelu II. Sa, bunulu nostru episcopu si parinte, cu introducerea reformelorú privitóre la administrarea fondurilor diecesane, a alinatu multe suspine si a stersu multe lacrimi de ale veduve-loru si orfaniloru preotiesci, si numele lui e amintitu cu pietate si cuprinsu in rogatiuni ferbinti.

Georgiu Marchisiu,
protopopulu Codrului, membru
alu esactoratului diecesanu.

— Balulu datu prin senatulu scolasticu de aici in favóreá scólei romane in 8 Ianuariu a. c. a esitu bine, cá-ci acoperinduse tóte speșele, a resultatu unu venitú curatu de 32 fl. 13 cr. v. a. cari se adaoga la fondulu scólei. Preste pretiulu intrarei au binevoitu a dá: oo. ddni Joanu Márzocu 4 fl., Franciscu Bradu 1 fl., Antonu Püspöki 2 fl., Joanu Csiki plebanu rom.-cath. 1 fl., Joanu Grecu 1 fl., Marcelinu Sohár 1 fl., Danielu Moldovanu 1 fl., Karolu Kiss 1 fl., Michaelu Tecariu 1 fl. 60 cr., Stefanu Gál 1 fl., Nicolau Csiki 1 fl., Joanu Muresianu 1 fl., Franciscu Nuricianu medicu 2 fl. Dela d. Ignatiu Margineanu capitanu c. r. in Aradu 5 fl. Prin rev. d. Vasiliu Gr. Borgovanu, professoru de preparandia in Gherla o colecta de 4 fl., N. N. 1 fl., M. S. d. prepositu Joanu Anderko si Stefanu Biltiu câte 1 fl., dela M. S. Vasiliu Popu 50 cr. si M. O. Dan. Indre 50 cr. Prin d. Petru Muresianu dela on. inteligentia romana din Desiu una colecta de 10 fl. si anume dela OO. ddni Gabrielu Manu, Augustinu Munteanu advocati, rev. d. Joanu Welle protopopu, Sp. d. Vasiliu Hossu jude reg., Alesandru Rakoczi ases. orf., Joanu Muresianu seplacanu cancel., Ludovicu Franculu, Alexa Bogdanu cancelisti si Nicolau Murasianu esec. de dare câte 1 fl., Joanu Cipu si Petru Muresianu câte 50 cr. Totoruru acestoru maranímosi dni oferitori, cum si ilustritatei sale domnului conte Carolu Bethlen de aici, cá oferitoriulu gratuitu a salei de balu din otelulu mare si chilielorú recerute spre scopu filantropicu, senatulu scolaru locale le esprima publica multiamita! Acu a fostu inceputulu, pre venitoriu in fiecare anu vomu dá câte unu balu — dóra ne vomu potea spori fundatiunea scolará mai iute.

Betleanu, 28 Ianuariu 1881.

Simeonu Moldovanu,
invetiatoriu.

Bibliografia.

Pe candu in Romania se decise abia cu câteva septemani inainte tiparirea cartiloru bisericesci cu litere latine, dara ministerulu cultelorú mai aruncá sinodulu bisericescu nisce pedece in cale, voindu pe semne a imitá pe colegulu seu din B.-Pest'a; pe candu in Ungari'a se lucra pentru tiparirea acelorasi carti bisericesci in limb'a magiara, — la Blasiu mai aparú o carte bisericesca tiparita cu litere latine, adeca cunoscutulu „Acathistieriu“ séu carte ce cuprinde in sine multe si alese rogatiuni pentru pietatea fia-càrui dreptu-credintiosu crestinu. Acum a patr'a óra tiparitu cu binecuvéntarea superioriloru. Blasiu 1880. Tipografi'a seminarului greco-cat. Cu patru ilustratiuni sacre prea frumoșe. Pretiulu?

Totu din tipografi'a seminarului din Blasiu au esitu:

a) Carti bisericesci. Acatistu in 8-o cu —.54 Catavasieriu in 8-o cu cirile —.70. Evangeliu folio cu cirile 5.04. Mineiu in 8-o cu cirile 11.67. Octoichu mare 4-o cu cirile 2.24. Stranicu folio cu cirile 1.68. Triodu cu litere sub pressa. Acatistu cu 5 tipuri —.45. Octoichu micu 8-o cu cirile —.50. Orologiu (Ceaslovu) 8-o cu cirile 1.40 legatu in piele si auritu fl. 2.40. Pentecostariu micu. Blasiu 1878 in 8-o cu cirile —.45. Psaltire in 8-o cu cirile —.84. Euchologiu (Molitu) in 8-o cu cirile 2.50 legatu in piele si auritu fl. 3.50. Liturgiariu in 4-o 2.20 legatu in piele fl. 3.20. Liturgiariu pe hartia velina in 8-o cu cirile 3.— Apostoleriu folio cu latine 4.40 leg. in piele si auritu 6.40. Evangeli'a dela s. liturgia si inseratu, din dio'a ántaiu a invierei Domnului Christosu in 7 limbi Blasiu 1880 leg. —.60.

b) Carti scolastice pentru seminariele clericali. Prelectiuni teologice despre matrimoniu, impedimente, procedura, cu respectu la teori'a si prax'a vigente in provinci'a metr. gr.-cat. a Albei-Julie, de dr. J. Ratiu. Blasiu 1875. 16 + 472 pag. bros. 3.— Etic'a crestina pentru seminariele clericali si alte institute de dr. J. Ratiu. Blasiu 1873. 18 + 521 pag. bros. 3.— Institutiunile dreptului bisericescu de dr. J. Ratiu. Blasiu 1877 8-o 270 pag. bros. 4.— Sciinti'a s. scripture, de T. Cipariu. (Introducere in cartile nouli si vechiului Testamentu) Blasiu 1854. 6 + 242 pag. in crudo 1.08 legatu 1.18. Teologi'a fundamentale séu gener. dupa Schwetz de S. Micu. Blasiu 1876 20 + 520 pag. bros. 3.— Teologi'a dogmatica speciale prelucrata de Sim. Micu. Blasiu 1881 10 + 624 pag. bros. 3.—

c) Carti scolastice pentru gimnasiu. Catechismulu mare de dr. Joane Bobu bros. —.56. Istori'a biblica mare de G. Popu bros. —.55. Introductiunea s. Scripturi de dr. A. Grama 8-o bros. —.20. Principiele morali s. etice de dr. Ales. Gram'a bros. —.70. Elemente de istori'a bisericesca universale si particulara a romaniloru pentru gimnasia sup de dr. Al. Gram'a. Blasiu 1879 bros. —.70. Istori'a bisericesca intocmita pe scurtu de Basiliu Ratiu. Blasiu 1854. 6 + 322 pag. bros. 1.— Principiele generali ale religiunei crestine, de dr. Joane Ratiu. Blasiu 1872 p. 120 bros. —.80. Principiele speciali séu dogmatice, de dr. Joane Ratiu. Blasiu 1872. 202 pag. 1.— Gramatic'a limbei romane. Partea II sintetica, de T. Cipariu. Bucuresci 1877 4 + 354 pag. (premiata de societatea academ.) bros.

2.— Elem. de poetica, metru si versificatiune de T. Cipariu bros. 1.— Elem. de limb'a romana dupa dialecte si monumente vechi, de T. Cipariu. Blasiu 1854. 8 + 200 pag. 8-o in crudo —.92 bros. —.96. Despre limb'a romana. Suplementu la sintactica de T. Cipariu. Blasiu 1877. 59 pag. bros. —.40. Gramatic'a latina dupa M. Schinagl, de T. Cipariu. Par. I. Ed. II. Sibiu 1865. 240 pag. cu 1.50. Gram. Par. II. Ed. II. Blasiu 1869. 304 pag. bros. 1.38 leg. 1.50. Gramatic'a limbei magiare pentru clasele gimnasiali infer. de O. Baritiu ed. III bros. 1.— Gramatic'a germana de Silv. Nestoru. Blasiu 1878 bros. 1.20. Manualu de aritmetica pentru I si II cl. gimn. de G. Vlassa bros. —.80. Manualu de aritmetica pentru gimnasiulu infer. Par. II. pentru a III si IV clase, dupa Moçnik de J. Marculetiu. Blasiu 1878 bros. 1.— Geometri'a pentru gimnasia inferióre dupa Mocnik de G. Vlassa. P. I. Blasiu 1877 bros. —.80. Gram. idem. Partea II. Blasiu 1877 bros. —.70. Manualu de geografia pentru class'a I gimnasiale de Nicolau Popescu. Blasiu 1878 leg. —.70. Rozek Crestomatia scurta din poeti latini, adunata si provediuta cu note bros. —.30. (Va urmá.)

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

15 Februaru st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitrú fl. 7.—8.—
Grâu, amestecatú	1 „ „ 5.50—6.50
Secara	1 „ „ 5.40—5.80
Papusiou	1 „ „ 3.—3.40
Ordiu	1 „ „ 3.90—4.30
Ovesu	1 „ „ 1.90—2.30
Cartofi	1 „ „ 1.60—2.—
Mazare	1 hectolitrú fl. 9.—10.—
Linte	1 „ „ 11.—12.—
Fasole	1 „ „ 5.—6.50

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 14 Februaru st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aurú unguresca	109.65	109.65
I emisiune de oblig. de statú dela drumulu de feru orientalu ung.	84.30	84.5/8
II emisiune de oblig. de statú dela drumulu de feru orient. ung.	102.—	102.75
Oblig. de statú dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	87.25	87.—
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	126.75	126.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	97.—	96.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	95.50	95.50
Obligatiuni urbariale temesiane	95.50	95.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	93.75	93.50
Obligatiuni urbariale transilvane	94.—	94.—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	97.—	—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimei de vinu	94.50	94.50
Datorie de statú austriaca in chartie	73.10	73.10
Datorie de statú in argintú	75.60	75.40
Rent'a de aurú austriaca	89.55	89.25
Sorti de statú dela 1860	130.40	130.50
Actiuni de banca austro-ung.	812.—	818.—
Actiuni de banca de creditu ung.	261.—	262.50
Actiuni de creditu aust.	288.25	288.50
Sorti unguresci cu premii	110.75	111.—
Argintú	—	—
Galbini imper.	5.56	5.55
Napoleonorulu	9.36	9.37
100 marce nemtiesci	57.50	57.80

„ALBIN'A“

institutu de creditu si de economii in Sibiu.

Domnii actionari ai Institutului de creditu si de economii „Albin'a“ se invita prin acésta in virtutea §. 19 alu statuteloru societatii la

a VIII adunare generala ordinara,

care se va tineá la Sibiu in 29 Martiu 1881 stilulu nou, inainte de amédi la 10 óre in cas'a institutului (strad'a Baier Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportulu anualu alu Directiunei, bilantiulu anului 1880 si raportulu comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelorú.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea pretiului marceloru de presentia.
5. Alegerea a trei membrii in consiliulu de directiune, in sensulu §. 37 de statute.
6. Alegerea unui membru in comitetulu de revisiune.

Domnii actionari, cari in sensulu §§. 22, 23 si 24 din statutele societatii voiescu a participa la adunare in persóna séu prin plenipotentii, sunt rugati a-si depune la cass'a institutului actiunile loru si eventualu dovedile de plenipotentia, celu multu pana in 26 Martiu 1881 stilulu nou, dupa amédi la 6 óre.

Sibiu, 13 Februaru 1881.

(2) 1—3

Directiunea institutului.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu
Tipariule lui W. Krafft.